

בנות צלפחד - קול נשי למען שורש משפחתי

פרשת בנות צלפחד נראית אולי שולית במבט עין חפוז. חמש בנות, יתומות ורווקות [ומבוגרות לפי המדרש], עומדות מול משה, מול ההנהגה, מול הסדר הפטריארכלי המובנה, ומבקשות מקום. הן מבקשות שייכות.

הטענה שלהן עמוקה: אם אבינו איננו, ואם אין לו בנים, האם שמו יימחה ממשפחתו? התביעה איננה אגואיסטית, היא מבקשת לשמר את הזיכרון, את הזהות, את הקשר הבין דורי. זהו קול נשי שמבקש לעגן את מושג המשפחה לא רק במספרים ובירושה, אלא ברוח, בזיכרון ובערך.

ההיסטוריה היהודית הייתה יכולה להיכתב כראוי גם בלי הפרשה הפרטית והשולית של בנות צלפחד, לא כל אירוע משפחתי פרטי שקרה לאחד משישים ריבוא היוצאים ממצרים נכתב בתורה. אבל התורה רצתה שנדע, שנפנים, שזה ייכנס לסט הערכים שלנו: ערכי המשפחה הם ערכים יהודיים, וגם הבנות, הקול השקט יותר במרחב המשפחתי, אחראיות לא פחות מהבנים לשאת על שכמם ערכים אלו בכבוד, ולפעמים במסירות נפש.

ערכי המשפחה כלולים בערכי היהדות בכלל, אבל יש להם גם היבט אינדיבידואלי - לכל משפחה הגוון שלה, הערך המוסף שלה, הזיכרונות שלה וגם חוט השדרה שלה, ועל כל הטוב הזה צריך לשמור, לא שמירה אובססיבית-קנאית שרק פוגעת באחדות היהודית, אלא שמירה ראויה ותועלתית לדורות.

בתקופתנו, כשמוסד המשפחה סופג טלטלות ורוחות זרות נושבות בו, בנות צלפחד מהדהדות אמת נצחית: גם כאשר מבנה המשפחה מתערער, האחריות על חיזוק שורשיה לא פוסחת על הנשים. הן אינן רק בנות בית, אלא יוצרות בית. הן לא רק שותפות להמשך, כי אם נושאות את הדגל של הזהות המשפחתית.

הפסוק "ותקרבנה בנות צלפחד" מציין תנועה של התקרבות גאוגרפית ונפשית, התקרבות למרכז ההכרעה, למוקד הסמכות. העובדה שהתורה חותמת: "כן בנות צלפחד דוברות", היא בשורה לדורות. אישה המבקשת לחזק את המשפחה מתוך אחריות, מחויבות וראייה לדורות, הופכת לדוברת בשם התורה עצמה.

במובן זה, בנות צלפחד מלמדות שאחריות משפחתית אינה רק נחלת אבות, אלא שליחות נשית עתיקת יומין.

ד"ר חנה קטן

רופאת נשים בכירה, מרצה וסופרת,
וחברת תנועת בוחרים במשפחה



"בוחרים במשפחה" - ארגון חברתי ששם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם